

BOLİVYA SEÇİMLERİ VE ABD KARŞITI YENİ BAŞLANGIÇ

Mehmet Çelik

INSAMER

IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Çelik, Mehmet. "Bolivya Seçimleri ve ABD Karşiti Yeni Başlangıç". İNSAMER, 23.11.2020.

Analiz

Bolivya seçimleri 18 Ekim’de yapıldı. Resmî olmayan sonuçlara göre Evo Morales’in partisi MAS’ın adayı Luis Arca Catacora ilk turda oyların yaklaşık %52-53’ünü alarak seçimleri tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde kazandı. En yakın rakibi Carlos Mesa ise %32’lerde kaldı. Seçimlerin ikinci tura kalmadan ilk turda ve bu kadar büyük bir farkla kazanılmış olması, ikinci turda ittifaklarla veya değişik yeni senaryolarla yaşanabilecek bir darbe ihtimalini de ortadan kaldırmış oldu. 18 Ekim’deki seçimde oyların yakın olması durumunda bile bazı sıkıntıların yaşanabileceği yönünde değerlendirmeler yapılıyordu; çünkü seçimden önce Yüksek Seçim Mahkemesi (TES) tarafından alınan bir kararla oylarda ön sayım yapılmayacağı ve resmî sonuçların duyurulacağı açıklanmıştı. Bu da daha baştan oyların yakın olması durumunda MAS’ın seçimleri kazanmasını zora sokacak bir karardı. Böyle bir durumda da yine sokak olayları ve yeni bir darbe süreci söz konusu olabilirdi.

ABD’nin dolaylı darbesinden sonra cebren geçici başkanlık koltuğuna oturan ve koronavirüs sürecini fırsat bilerek Mayıs ayında yapılması gereken seçimleri iki kez erteleyen Jeanine Anez, seçim öncesi yapılan bütün anketlerde dördüncü sırada çıkıyordu. Sonunda, halk tarafından onaylanmamış bir başkan olmanın ezikliğini yaşamamak için ve muhtemelen ikinci en yüksek oy oranına sahip Carlos Mesa’nın oylarını arttırmak için, yaklaşık bir ay önce seçimlere girmeyeceğini açıkladı. Geçici başkan Anez’in ilk icraatları ise; 11 yıl sonra ABD’ye büyükelçi atamak, İsrail’le diplomatik ilişkilerin yeniden başlatılacağını duyurmak, Morales’in seçimlere girme ihtimalini ortadan kaldıran meclis kararını aldırma oldu.

Bolivya’da, Kasım 2019’daki darbe ile ülkenin bir yılı daha çalınmış oldu. Darbenin ardından ülkede bazıları bilinen bazıları ise henüz bilemediğimiz birçok değişiklik yapıldı. Bu süreçte alınan ve uygulamaya konulan kararların

INSAMER
IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

ve kadrolaşmanın boyutu şüphesiz zamanla daha net anlaşılacak.

Geçici yönetimin her türlü manipülasyonuna rağmen seçimlerden ilk turda aldığı oylarla galip çıkan MAS'ın önümüzdeki süreçte bu başarıyı taçlandırarak adımlar atması gerekiyor. Mevcut gerginliğin azaltılması, darbe koşullarının ve pandemi sürecinin ekonomiye verdiği zararların hafifletilmesi başta olmak üzere yeni yönetimin toplumu kuşatıcı politikalarla ülkede kaosa yol açabilecek her türlü girişimden kaçınarak hareket etmesi gerekiyor.

MAS'ın önceki hatalarını gözden geçirip uzun yıllar iktidarda kalan tüm partilerin yaşadığı yozlaşma sorunuyla ilgili muhasebesini yaparak hareket etmesi, yeni dönem için hayati önem taşıyor. Partinin bu yeni dönemle birlikte bazı politikalarından vereceği tavizlerin sebep olacağı kopuşlarla ve bu durumun yol açacağı problemlerle mücadele etmesi gerekse de bunca engellemelere rağmen kazanılmış bir seçimden sonra yapılması gereken, önceliklerin bir an evvel belirlenmesi ve sorunların çözümü için hızlıca netice alınacak çalışmaların başlatılması olacak.

Bu arada Morales'i istifaya zorlayan asker ve polisin hâlâ görevde olduğunu da hatırlatmak gerekiyor; dolayısıyla hızlı bir hesaplaşmaya girilmesi durumunda ülkenin yine büyük sıkıntılar yaşaması söz konusu. Günümüz itibarıyla MAS, halkın desteğini almış ve darbeciler de bunu anlamış görünse bile süreç içerisinde kurumlarda bazı düzenlemeler yapılması kaçınılmaz olacaktır.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, şayet Morales yeniden başkan olma konusunda o kadar ısrar etmeseydi ve yerine bugün olduğu gibi partisinden bir ismi aday göstermiş olsaydı,

bütün bu süreç yaşanmayacak ve ülke bu kadar yara almayacaktı.

Şimdi ise parti içinde yaşanması muhtemel kırılmalar ve bunların etkilerinin ne olacağı tartışılıyor. Seçimleri kazanan Luis Arca'nın Evo Morales'in gölgesinde bir başkan mı olacağı, yoksa muhtemel fikir ayrılıklarında Morales'e rağmen karar alıp almayacağı merak ediliyor. 14 yıllık Morales hükümetinde uzunca bir süre ekonomi bakanlığı yapan Luis Arca'nın bu dönemdeki başarıları halk tarafından da takdir ediliyor. Bakanlığı döneminde önemli endüstri alanlarındaki kamulaştırma süreçlerini yöneten Arca, uyguladığı ekonomi politikalarıyla ülkedeki yoksulluğun %38'lerden %15'lere gerilemesinde büyük rol oynamış bir isim.

Latin Amerika'da önce Arjantin'de Cristina Kirchner'in desteği ve gölgesinde başkan olan Alberto Fernandez, şimdi Bolivya'da Morales'in kanatları altında seçilen Luis Arca'nın ardından bazı kesimler Brezilya'da da bir benzer bir tablonun yaşanabileceğini ileri sürüyor. Bölgede ABD'nin bir

süre önce kırdığı sol iktidarlar döneminin yeni eklentilerle devam edebileceği konuşuluyor. Fakat bu iktidarların sol-sosyalist politikalar olduğunu iddia ettikleri uygulamalarının ne kadarının sol ideolojiye ne kadarının neoliberalizme hizmet ettiği de tarafsızlıktan uzak, objektif bir şekilde tartışılması gereken önemli bir konu. Öte yandan Bolivya'daki seçim sonuçlarına yaklaşımı merak edilen Güney Amerika'daki diğer ülke devlet başkanları Luis Arca'ya tebriklerini iletmiş olsalar da Brezilya ve Kolombiya başkanlarının şu ana kadar olumlu ya da olumsuz bir açıklama yapmaması, bölge ülkelerinin Bolivya'daki gelişmelerden çok da mutlu olmadıklarını gösteriyor.

*Morales'i
istifaya zorlayan
asker ve polisin
hâlâ görevde
olduğunu da
hatırlatmak
gerekliyor;
dolayısıyla
hızlı bir
hesaplaşmaya
girilmesi
durumunda
ülkenin yine
büyük sıkıntılar
yaşaması söz
konusu.*